

L'amic americà: el boom del turisme procedent dels EUA a Portugal

Malgrat que és impossible esborrar l'episodi negre que va representar la pandèmia per al turisme portuguès, el sector està reprenent el rumb de la història feliç que estava protagonitzant en els últims temps: entre el 2013 i el 2019, Portugal gairebé havia duplicat el nombre de turistes estrangers que visitaven el país i va arribar a superar els 16 milions aquest últim any. En aquest article, ens centrem en la recuperació postpandèmia del turisme procedent d'un dels mercats emissors estrella en l'actualitat: els EUA.

El 2022, el turisme de no residents no es va arribar a recuperar fins a assolir els nivells del 2019, com podem veure al primer gràfic. En termes globals, les pernoctacions d'estrangers es van situar el 5% per sota del nivell del 2019, i el desfasament és encara més gran si parlem d'altres mercats emissors, exclosos els països d'Europa. Això és especialment significatiu en el cas dels turistes asiàtics: la política de COVID zero va ser molt restrictiva a la Xina i es va prolongar durant gairebé tot l'any. Dues regions que conjuntament concentren el 60% de les reserves d'estrangers –l'Algarve i l'àrea metropolitana de Lisboa– també van registrar uns nivells de pernoctacions inferiors a les del 2019, el -11% i el -5%, respectivament. No obstant això, els EUA apareixen com un cas atípic en el sentit positiu: les pernoctacions de turistes procedents d'aquest país van superar en un 27% el nivell del 2019. Amb aquest comportament, van superar Alemanya i es van convertir en el quart país de procedència dels turistes que arriben a Portugal (vegeu el segon gràfic).

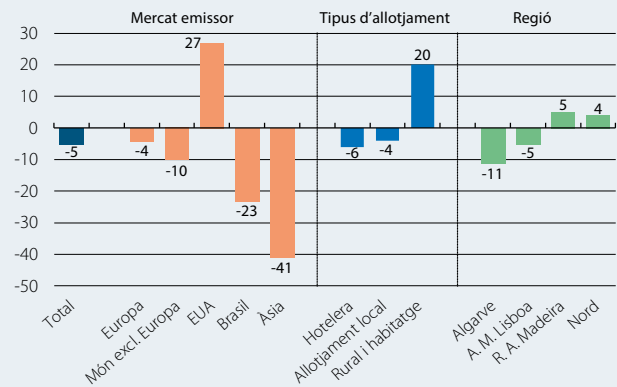
Aquesta tendència positiva s'està intensificant, fins i tot, el 2023. Així, el nombre d'hostes procedents dels EUA en el 1T 2023 es va situar el 79% per damunt del nivell del mateix període del 2019 i ha superat la xifra de 116.000 turistes, la qual explica més d'un terç de la variació total de turistes no residents entre aquests dos períodes (342.000). També cal assenyalar els signes de diversificació al sector que reflecteix el gran creixement de les visites de turistes procedents del Canadà i de Polònia. Els volums de transaccions amb targetes bancàries¹ són una prova més d'aquesta nova onada de turisme nord-americà. En el 1T 2023, la despesa amb targetes dels EUA va ser la tercera més alta (per darrere de França i del Regne Unit), i, en concret, la despesa amb aquestes targetes a la categoria «Allotjament» es va accelerar de manera extraordinària el +93,5% en comparació amb el mateix període del 2022.

Les xifres són aclaridores, però quins són els motius? La resposta té diversos vessants. En primer lloc, s'ha produït un augment en les sol·licituds de residència de ciutadans originaris dels EUA. El 2021 (última dada disponible facilitada

1. Dades de SIBS analytics

Portugal: pernoctacions d'estrangers el 2022

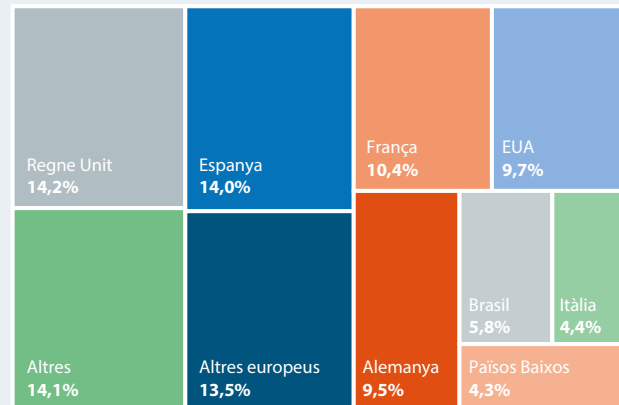
Variació en relació amb el 2019 (%)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal.

Hostes estrangers per país de procedència (2022)

(% del total d'hostes estrangers)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal.

per l'INE), les sol·licituds de residència es van duplicar amb escreix, i els residents amb nacionalitat nord-americana van augmentar el 44%. Sabem que, ja el 2022, Portugal era el país de la UE més buscat pels nord-americans interessats a mudar-se a l'estranger, segons dades de Google.² El fet que hi hagi més nord-americans vivint (o interessats a viure) al país té un efecte multiplicador: comporta un major nombre de visites de familiars i d'amics, però també més visites turístiques amb l'objectiu de conèixer el país abans de prendre la decisió de mudar-s'hi. D'altra banda, s'ha produït un augment significatiu de la capacitat aèria en els vols entre Portugal i els EUA: a l'estiu del 2019, hi havia 8

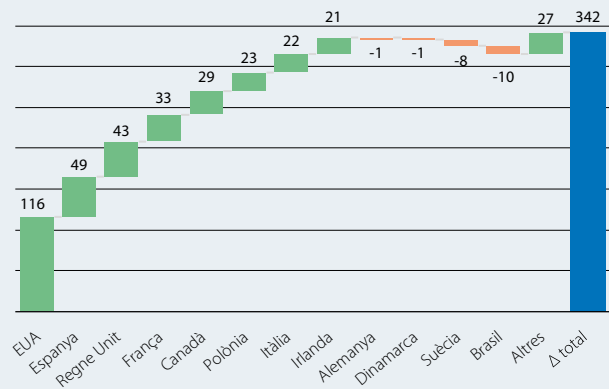
2. Més de 41.200 cerques mensuals el 2022, una dada que supera la d'Espanya (segon país més buscat, amb 38.900). Vegeu <https://www.dnoticias.pt/2022/12/2/338723-portugal-destrona-a-espanha-como-destino-europeu-numero-1-para-norte-americanos-se-mudarem-para-o-exterior-em-2022/#>

ciutats nord-americanes amb connexió aèria amb Portugal a través de 4 aerolínies i amb una freqüència setmanal de 79 vols. Per a l'estiu de 2023, estan previstes 5 aerolínies, més rutes i 121 vols setmanals.³ També va ser important la campanya *Close to US* realitzada per Turisme de Portugal i enfocada al mercat nord-americà. Aquesta campanya va començar amb la «presa de control» de totes les pantalles digitals a l'emblemàtic Times Square de Nova York i es va realitzar en associació amb l'esdeveniment de llançament de la figura de cera de Cristiano Ronaldo al museu Madame Tussauds de Nova York. Però, a més d'aquestes accions emblemàtiques, s'ha posat en marxa un pla més ampli, que inclou la presència de la campanya *Destinació Portugal* en plataformes de negocis, com fires i tallers; la implementació d'una estratègia de relacions públiques dirigida als principals formadors d'opinió del país, i una forta campanya de màrqueting digital. Així mateix, Portugal s'està beneficiant d'altres factors de competitivitat aliens a la diferència de preus que han anat prenent més valor en el context actual, en especial en els àmbits de la salut i de la seguretat (vegeu el quart gràfic). Finalment, hi ha altres factors (interns dels EUA) que, de manera general, donen suport al turisme nord-americà: unes taxes d'atur històricament baixes i la resiliència del consum privat, els excedents d'estalvi acumulats en el període de la pandèmia i la baixada dels preus del combustible per a avions a nivells anteriors a la guerra a Ucraïna.

No obstant això, la importància del mercat nord-americà no deriva únicament dels factors quantitius, que ja hem assenyalat, sinó també dels qualitius: els turistes nord-americans són, entre els principals mercats emissors, els que presenten un major percentatge de pernoctacions en hotels de 5 estrelles (el 38%). Si creuem les dades d'ingressos per exportacions de viatges i per turisme de la balança de pagaments⁴ amb les dades d'hostes i de pernoctacions, trobem que els turistes nord-americans són també els que generen el tercer nivell més alt d'ingressos per dia. El turisme procedent dels EUA ha contribuït al restabliment dels nivells de turisme previs a la pandèmia a la regió de Lisboa (atès que més del 50% de les seves reserves són en aquesta regió) i és el principal responsable del major ritme de creixement del turisme a Portugal que en altres mercats competidors i, per tant, del guany de quota de mercat.

Per tractar de traduir en xifres el que podria significar el turisme nord-americà el 2023, hem realitzat un senzill exercici considerant dos escenaris. En el primer escenari, suposem que el creixement dels hostes nord-americans continuarà fins al final d'enguany al mateix ritme que va augmentar fins a l'abril (en comparació amb el 2019). En el

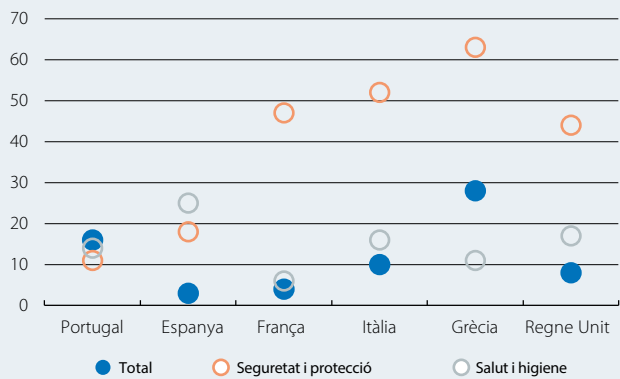
Portugal: variació del nombre de turistes estrangers 1T 2023 vs. 1T 2019
(Milers)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de l'INE de Portugal.

Portugal: competitivitat del turisme

Rànquing dels països el 2021 (d'1 = millor a 117 = pitjor)

Nota: El rànquing engloba 117 països.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del World Economic Forum (Travel & Tourism Development Index).

segon, assumim que el turisme procedent dels EUA torna als nivells anteriors a la pandèmia i Portugal manté la quota en aquest mercat observada el 2022.⁵ El primer escenari es traduiria en un augment del nombre d'hostes en relació amb el 2022 de 730.000 persones i en 906 milions d'euros addicionals en exportacions. El segon escenari es traduiria en un augment del nombre d'hostes en relació amb el 2022 de 345.000 persones i en 429 milions d'euros addicionals en exportacions. Independentment que s'acabi de concretar algun d'aquests escenaris, es donen totes les condicions perquè el turisme nord-americà serveixi de suport perquè, el 2023, es batin tots els rècords de turisme a Portugal.

Tiago Belejo Correia

3. Dades de TravelBI (Turisme de Portugal): <https://travelbi.turismodeportugal.pt/movimentos-aereos/capacidade-aerea-estimada/>.

4. Corresponen als ingressos obtinguts quan una persona física resident en un altre país viatja a Portugal en el marc d'un viatge o d'una estada temporal (registrat com crèdit a la balança de serveis).

5. La sortida de turistes nord-americans a l'estranger va ser de 99,2 milions el 2019, de 33,1 milions el 2020, de 18,7 milions el 2021 i de 80,7 milions el 2022 (dades del Departament de Comerç, Administració de Comerç Internacional, Oficina Nacional de Viatges i Turisme [NTTO] dels EUA). La quota de mercat de Portugal va ser de l'1,2% el 2019, del 0,4% el 2020, del 0,7% el 2021 i de l'1,9% el 2022.